

Guide: FN

Givarguiden ger dig en översikt av Förenta Nationerna (FN)

"Vi bör se Förenta Nationerna för vad det är – ett visserligen ofullkomligt men oundgängligt verktyg för nationerna i arbetet på en fredlig utveckling mot en rättvisare och tryggare världsordning." – Dag Hammarskjöld

Nästan alla känner till Förenta Nationerna (FN) men det kan vara svårt att få en bra överblick av dagens FN. Vad gör olika FN-organ, varför bildades de, och hur kan du vara med och påverka eller delta i FN:s arbete? Frågorna är många och i syfte att reda ut några av dessa har Givarguiden valt att presentera denna guide.

De organ som presenteras i guiden arbetar alla med utvecklingsfrågor av olika slag. De har valts ut då verksamheten är relevant för andra organisationer i Givarguiden eller att de tar emot bidrag direkt från privatpersoner. Ofta samfinansierar även FN-organ projekt som många ideella organisationer driver. De flesta FN-organen lever endast på bidrag från huvudorganisationen FN eller från diverse partnerorganisationer. Huvudorganisationen FN får i sin tur pengar från sina medlemsländer, dels i form av obligatoriska medlemsavgifter och utöver det i form av frivilliga bidrag. De svenska FN-organ du som givare kan ge ett bidrag direkt till har sina betyg (för parametrarna Demokrati, Ekonomi och Transparens) från Givarguiden utsatta bredvid organisationsnamnet. Läs om Givarguidens betygssystem [här!](#)

Givarguiden hjälper dig att hitta en organisation som kombinerar alla de faktorer som du tycker är viktiga. Det handlar både om vilken typ av verksamhet du vill stödja och var i världen du vill att ditt bidrag ska göra nytta.

Du hittar Givarguiden [här](#).

Innehållsförteckning

Introduktion:

[Tidslinje](#)

[Förenta Nationerna \(översikt\)](#)

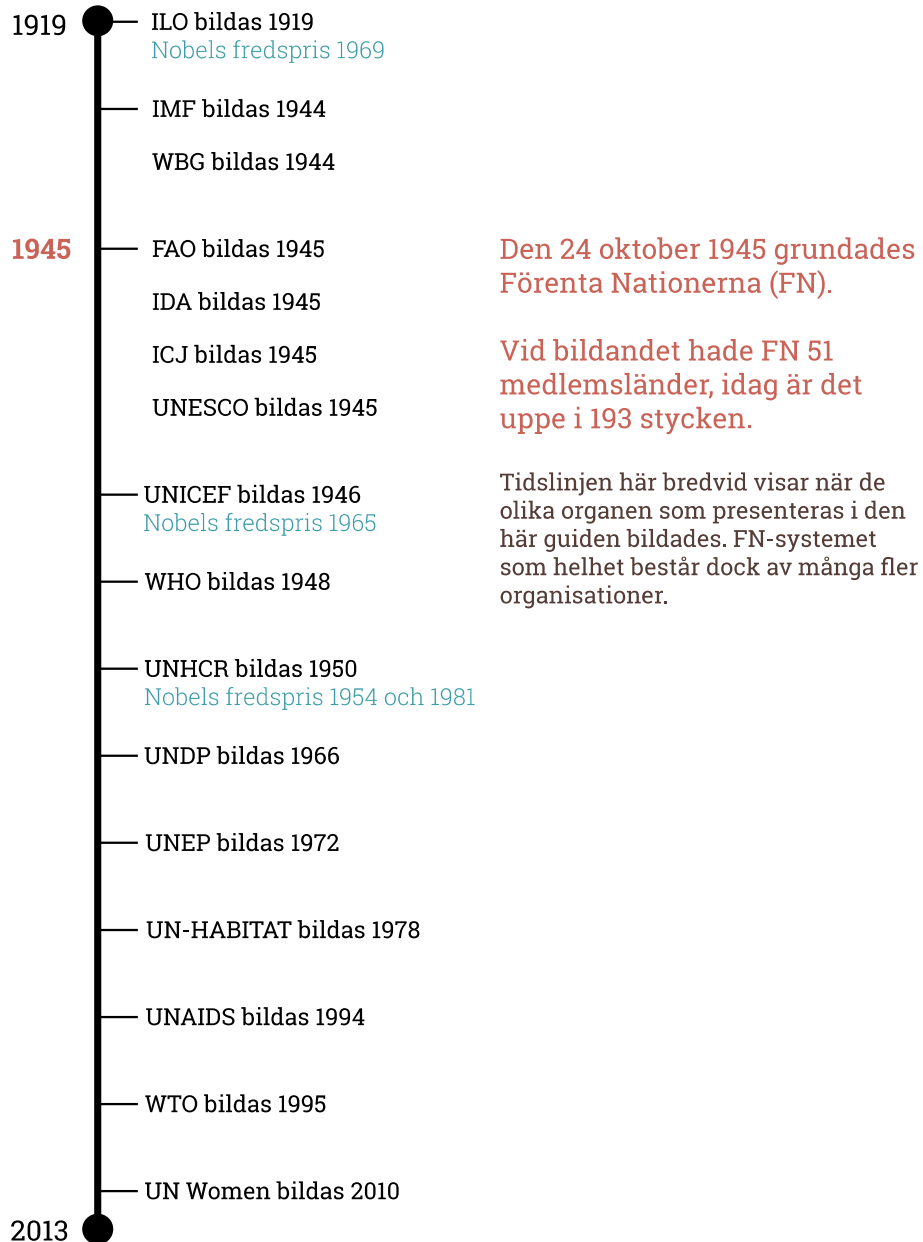
[FN och Sverige](#)

Utvalda FN-organ:

Svenska FN-förbundet*	FNs svenska intresseorganisation
UNHCR*	FNs Flyktingkommissariat
UNICEF*	FNs Barnfond
UN Women*	FNs enhet för jämställdhet och stärkandet av kvinnors rättigheter
FAO*	FNs livsmedels- och jordbruksorganisation
IDA	Internationella utvecklingsfonden
ILO	Internationella arbetsorganisationen
IMF	Internationella valutafonden
ICJ	Internationella domstolen
UNDP*	FNs Utvecklingsprogram
UNEP	FNs Miljöprogram
UN-HABITAT	FNs program för boende- och bebyggelsefrågor
UNAIDS	FNs samlade program mot HIV/AIDS
UNESCO*	FNs organisation för utbildning, vetenskap och kultur
WBG	Världsbanken
WTO	Världshandelsorganisationen
WHO	Världshälsoorganisationen

*Följande organisationer finns representerade i Sverige.

Tidslinje över FN

Förenta Nationerna

www.un.org

Förenta Nationerna (FN) är en organisation där självständiga stater gått ihop för att tillsammans arbeta för fred samt ekonomiska och sociala framsteg.

FN:s stadga anger fyra mål för organisationen:

- Att upprätthålla internationell fred och säkerhet.
- Att utveckla vänskapliga förbindelser mellan länder.
- Att genom internationellt samarbete främja utveckling och respekt för mänskliga rättigheter.
- Att utgöra en medelpunkt för länders samverkan för att nå dessa mål.

FN-systemet består grovt av tre delar: (1) sex huvudorgan, (2) ett stort antal underorgan, program och organisationer samt (3) fackorgan.

De sex huvudorganen har alla sitt säte i New York, förutom Internationella domstolen vilken finns i Haag i Nederländerna. Deras uppgifter och befogenheter är inskrivna i FNs stadga. De sex huvudorganen är: Generalförsamlingen, Säkerhetsrådet, Ekonomiska och sociala rådet, Förvaltarens råd, Internationella domstolen, och Sekretariatet.

Underorganen arbetar med ekonomiska, sociala och humanitära frågor. De har alla specifika mandat och är direkt underställda FN. De har egna budgetar och finansieras med bidrag från FNs medlemsländer. Varje underorgan leds av en chef som utnämns av generalförsamlingen eller av FNs generalsekreterare.

Fackorganen är självständiga internationella organisationer som tar hand om det mellanstatliga samarbetet inom bestämda ämnesområden. De har, till skillnad från underorganen, egna beslutande församlingar bestående av dess medlemsländer. Fackorganen samarbetar med varandra, FN och FNs underorgan. Deras arbete innebär till exempel att ta fram internationella regler för postgång, sjöfart, civilflyg och väderlekstjänst. Några av fackorganen fanns innan FN, andra bildades samtidigt och än fler har tillkommit senare.

FN och Sverige

I Sverige finns åtta olika FN-organ representerade med antingen en nationell kommitté, insamlingsorganisation eller informationskontor. Sverige bidrar både med pengar och är med och påverkar många fler av FNs organisationer än dessa, antingen genom de internationella organen eller via regionala enheter (till exempel kan norra Europa utgöra en egen administrativ enhet, där Sverige tillsammans med andra länder är med och styr riktningen). Enligt regeringens hemsida har Sverige bidragit aktivt till att vässa FNs sanktionsinstrument. Sverige verkar även för större öppenhet i säkerhetsrådet, arbetar för mänskliga rättigheter och för ett stärkande av folkrätten.

De organ som finns på plats i Sverige är: FAO, Svenska FN-förbundet, Svenska UNESCO-rådet, UNDP, UNHCR, UNICEF Sverige, UN Women nationell kommitté Sverige, och WMU (World Maritime University).

Svenskar i FN

www.regeringen.se/sb/d/2558/a/70670

Jan Eliasson, vice Generalsekreterare för FN

I Sverige är Jan Eliasson nästan synonymt med internationellt arbete, diplomati och FN. Han har lång erfarenhet från internationellt arbete vid Utrikesdepartementet, han har verkat som Sveriges FN-ambassadör i New York, varit ordförande för Ekonomiska och Sociala rådet, varit Sveriges Utrikesminister och även ordförande för FNs Generalförsamling, för att nämna en del. Sedan 2012 är Eliasson vice Generalsekreterare för FN, under ordförande Ban Ki-Moon.

Dag Hammarskjöld

En annan svensk som gjort avtryck inom FN är Dag Hammarskjöld; ekonomen och diplomaten som mellan 1953 och sin död 1961 var Generalsekreterare för FN. Hammarskjöld tilldelades postumt Nobels fredspris 1961.

Flyghaveriet som orsakade Dag Hammarskjölds död 1961 har följts av en rad teorier och konspirationer. Hammarskjöld var på väg från Malmö till ett möte i nuvarande Zambia, för att medla i den då pågående Kongokrisen, när planet störtade – bara en mil från landningsbanan. Det tillsattes omdedelbart en utredning men efter månader av undersökningar kunde de inte bekräfta ifall planet blivit saboterat eller nedtvingat på annat vis. Sedan dess har en mängd teorier lanserats angående olyckan. En haverikommission tillsattes 2012 (The Hammarskjöld Commission) och 2013 publicerade de sin slutgiltiga rapport. Deras slutsats är att det, om nya uppgifter tillkommer som stärker någon teori, kan finns anledningar att återigen öppna upp FNs undersökning.

Läs mer om The Hammarskjöld Commission [här!](#)

Svenska FN-förbundet

www.fn.se

Svenska FN-förbundet är en ideell förening som arbetar för ett starkare FN, samlar in pengar samt granskar och bistår vid efterlevnaden av Sveriges åtaganden gentemot FN.

Organisationen arbetar med frågor som rör fred och säkerhet, utveckling och fattigdomsbekämpning, samt mänskliga rättigheter och demokrati. Förbundet granskar och påverkar Sveriges arbete gentemot FN, sprider information samt utbildar om FNs agenda. Svenska FN-förbundet samlar även in pengar till huvudorganisationens internationella fältarbete.

Stöd FN genom att ge pengar till Svenska FN-förbundet. Du kan läsa mer om förbundet i Givarguiden [här](#). Ge en gåva till PG 90 00 79-5.

UNHCR: FNs flyktingkommissariat

www.unhcr.org | www.unhcr.se | www.sverigeforunhcr.se

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) är FNs flyktingorgan med uppdrag att leda internationella insatser till skydd av flyktingar världen över.

Organisationen grundades 1950 efter ett beslut av FNs generalförsamling. Ursprungligen fick organet en begränsad mandatperiod på tre år för att hjälpa 1,2 miljoner flyktingar i efterkrigstidens Europa, men allt eftersom nya kriser uppstod fick UNHCR sitt mandat förlängt och idag, 64 år senare, är UNHCR en av världens främsta humanitära organisationer. Deras uppdrag från FN är att ge människor på flykt internationellt skydd och finna varaktiga lösningar på deras svårigheter. Den främsta uppgiften är att slå vakt om flyktingars rättigheter, välbefinnande, rätten till asyl och en trygg fristad.

Beroende på situationen varierar karaktären på UNHCRs insatser. Vid katastrofer ger UNHCR i första hand akut hjälp för att rädda liv. Andra insatser är att registrera flyktingar, ge stöd och råd om asylansökningar och utbildning, hjälpa personer som vill återvända hem samt arbeta med lokal integration och återintegration av flyktingar som återvänt hem. Personer som drivits på flykt inom sitt eget lands gränser, internflyktingar, kallas ofta felaktigt för flyktingar. Till skillnad från flyktingar har internflyktingar inte korsat en internationell gräns för att hitta skydd, utan de är kvar i sina hemländer. Detta inkluderar till exempel människor som lämnat sina hem på grund av väpnade konflikter, men även människor som blivit hemlösa efter naturkatastrofer. UNHCRs ursprungliga uppdrag omfattade inte att hjälpa internflyktingar, men tack vare sin sakkunskap om flyktingsituationer har organisationen genom åren hjälpt många miljoner av dem.

Insamlingsstiftelsen Sverige för UNHCR

Stöd UNHCR genom att ge pengar till insamlingsstiftelsen Sverige för UNHCR, FNs samarbetspartner i Sverige med uppdrag att samla in pengar till huvudorganisationens arbete och öka medvetenheten bland den svenska allmänheten. Du kan läsa mer om stiftelsen i Givarguiden [här](#). Ge en gåva till PG 90 01 64-5.

UNICEF: FNs Barnfond

www.unicef.org | www.unicef.se

UNICEF (United Nations Children's Fund) arbetar för att samla in pengar, påverka beslutsfattare samt informera och utbilda om barns rättigheter.

Organisationen grundades 1946 i syfte att hjälpa alla barn i Europa som efter andra världskrigets slut drabbats av svält och sjukdomar genom att erbjuda dem mat, kläder och hälsovård. Idag kretsar arbetet fortfarande kring bekämpning av fattigdom och barns rätt till överlevnad, men har utvidgats till att även inkludera skydd mot våld och övergrepp, utbildning, jämställdhet, arbete mot HIV/AIDS, hjälpinsatser vid katastrofer samt opinionsbildning.

UNICEF finns nu i över 190 länder i form av program och nationella kommittéer. De nationella kommittéerna arbetar mycket med opinionsarbete och informationsspridning i deras

respektive länder, men en viktig funktion är också att samla in pengar till den centrala enheten UNICEF i syfte att stödja internationella utvecklingssamarbeten. Cirka 1/3 av UNICEFs totala intäkter kommer från de nationella kommittéerna. I Sverige tar UNICEF många initiativ för att samla in pengar till hjälpinsatser för behövande barn. Till exempel tog kommittén år 2012 över kampanjen Operation Dagsverke (tidigare ledd av Sveriges Elevkårer) och i samband med tyfonkatastrofen på Haiti 2013 startade de tillsammans med TV4, Röda Korset, Rädda Barnen, UNHCR och Läkare utan gränser en insamling som under ett dygn samlade in omkring 2 miljoner kronor.

UNICEF har sedan starten profilerat sig och nått medial uppmärksamhet genom att utnämna olika kända personligheter till "ambassadörer" för organisationen. Detta sker både på internationell såväl som regional nivå och bland de internationella, som är eller har varit, ambassadörerna kan nämnas personer som Roger Moore, Shakira, David Beckham och Audrey Hepburn. I Sverige återfinns bland annat Lill Lindfors, Kajsa Berqvist och Mark Levengood.

Nationalkommittén UNICEF Sverige

Stöd UNICEF genom att ge pengar till nationalkommittén UNICEF Sverige. Det är en ideell förening med uppdrag att samla in pengar till huvudorganisationens arbete, påverka svenska beslutsfattare samt informera och utbilda om barns rättigheter. Du kan läsa mer om nationalkommittén i Givarguiden [här](#). Ge en gåva till PG 90 20 01-7.

UN Women: FNs enhet för jämställdhet och stärkandet av kvinnors rättigheter

www.unwomen.org | www.unwomen.se

UN Women (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women) är FNs organ som arbetar för jämställdhet och stärkandet av kvinnors rättigheter.

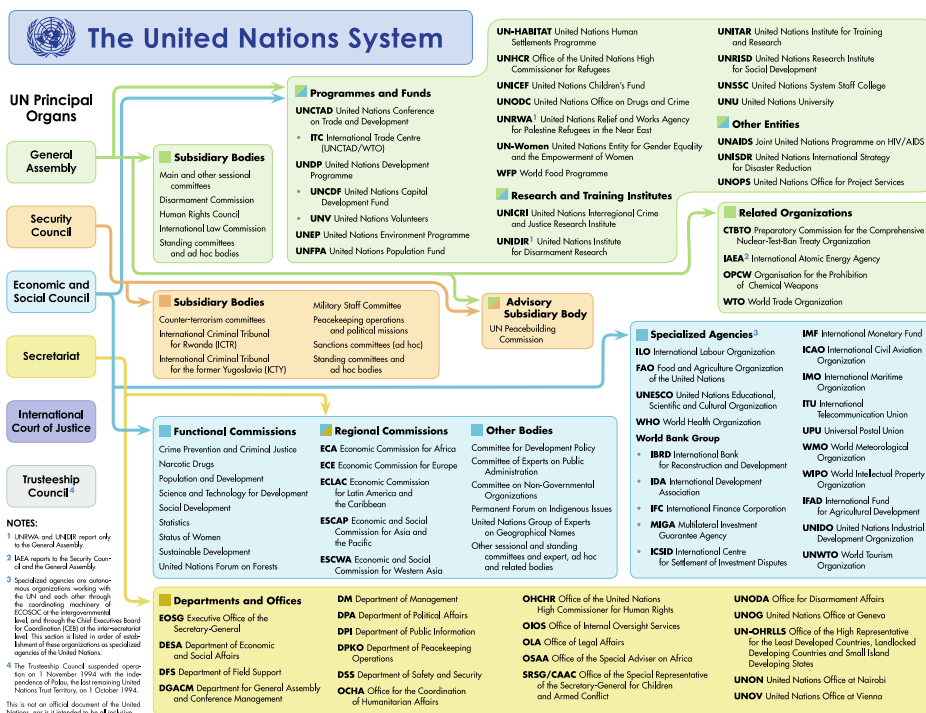
Organisationen bildades så sent som 2010 genom en sammanslagning av fyra tidigare FN-organ, vilka alla arbetat för jämställdhet på olika sätt. UN Womens arbete grundar sig i Kvinnokonventionen och det internationella arbetet är inriktat mot fem tematiska områden; öka kvinnors deltagande på ledande positioner, motverka våld mot kvinnor, öka kvinnors deltagande i konfliktlösnings- och fredsarbete, stärka kvinnors deltagande som ekonomiska aktörer, samt att förbättra jämställdhetsprioriteringar på nationell och lokal nivå vad gäller budgetplanering.

Våld mot kvinnor och flickor är ett stort och allvarligt problem som UN Women adresserar. Den 25 november är det FNs internationella dag för avskaffandet av våld mot kvinnor. Det finns 16 nationella kommittéer som representerar UN Women i olika regioner världen över. För att stödja internationella hjälpprogram för våldsutsatta kvinnor säljer UN Women Nationell kommitté Sverige det Vita bandet – en symbol för manifestationen mot våld som drabbar kvinnor världen över.

UN Women Nationell kommitté Sverige

Stöd UN Womens arbete genom att ge pengar till UN Women Sverige. Det är en ideell förening med uppdrag att samla in pengar till huvudorganisationens arbete, påverka svenska

beslutsfattare samt informera och utbilda om kvinnors rättigheter och jämställdhet. Du kan läsa mer om nationalkommittén i Givarguiden [här](#). Ge en gåva till PG 90 02 93-2.

Skiss över FNs organisation, hämtad från www.un.org.

Utvalda FN-organ

Som organisationskartan ovan visar är FN-systemet väldigt omfattande, och ganska komplext. Givarguiden har valt ut ett antal av FNs organ och program som nu kommer att beskrivas översiktligt. Dessa kan du som givare dock inte stödja.

FAO: FNs livsmedels- och jordbruksorganisation

www.fao.org | www.fao.org/liaison/nordic/se

FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) leder FN:s arbete mot att nå målet med en värld utan hunger.

Organisationen är ett av FNs fackorgan och arbetar för att förbättra levnadsförhållandena för landsbygdsbefolkning i utvecklingsländer. FAO bidrar med kunskap om hållbar utveckling inom jordbruks-, skogsbruks- och fiskefrågor samt fungerar som ett neutralt forum där nationer kan mötas och diskutera policy och förhandla avtal. FAO har 192 medlemsländer, där EU är inkluderad som egen medlem. Sedan 2006 finns FAOs informationskontor i Stockholm med syfte att sprida information om FAOs arbete och fokusområden i de nordiska länderna.

FAO finansieras genom fastställda såväl som frivilliga bidrag. De fastställda bidragen består av medlemsländernas bidrag, vilka bestäms vid FAOs konferens som hålls vartannat år och beräknas på samma sätt som för FN-avgiften (storleken beräknas i förhållande till ländernas bruttonationalprodukt och folkmängd). De frivilliga bidragen kommer från medlemsländer och andra samarbetspartners (det kan till exempel vara andra FN-organ, regeringar, företag, ideella föreningar eller forskningsinstitut). Du kan som privatperson inte ge pengar direkt till FAO, men du kan stödja någon av de organisationer som i sin tur stödjer deras internationella organisation.

IDA: Internationella utvecklingsfonden

www.worldbank.org/ida

IDA (International Development Association) är ett av Världsbankens organ och arbetar för att hjälpa världens fattigaste länder genom monetära lån och bidrag.

IDA grundades 1960 i syfte att komplettera Världsbankens arbete genom att erbjuda lån (så kallade "credits") och bidrag till initiativ för att främja ekonomisk tillväxt, jämställdhet och förbättra människors levnadsförhållanden i utvecklingsländer. Organisationen är en av de största bidragsgivarna till världens 82 fattigaste länder, varav 40 finns i Afrika. Förutom lån och bidrag erbjuder IDA även möjligheter för länder att minska sin skuldsättning genom olika initiativ.

ILO: Internationella arbetsorganisationen

www.ilo.org | www.svenskailo-kommitten.se

ILO (International Labour Organization) driver arbetslivsfrågor inom FN för att bekämpa fattigdom och främja social rättvisa.

ILO:s uppgifter består bland annat av att främja sysselsättning och bättre arbetsvillkor i hela världen samt att värna om föreningsfrihet, organisationsrätt och kollektiv förhandlingsrätt. ILO har sitt säte i Genève, Schweiz.

ILO skiljer sig från andra FN-organ i den bemärkelsen att den är trepartisk. Detta innebär att regeringar och arbetsgivar- samt arbetstagarorganisationer deltar i ILO:s beslutande och verkställande organ med lika rösträtt. Högsta beslutande organ är Internationella arbetskonferensen, vilken sammanträder årligen, där beslut om verksamheten fattas och exempelvis nya konventioner antas. Styrelsen är ILO:s verkställande organ, vilken sammanträder tre gånger per år. Sedan 1927 har Sverige en nationell ILO-kommitté. Det är en självständig myndighet som lyder under Arbetsmarknadsdepartementet.

IMF: Internationella valutafonden

www.imf.org

IMF (International Monetary Fund) arbetar i nära samarbete med Världsbanken för att främja ekonomisk stabilitet och utveckling.

IMF är ett av FN:s fackorgan och har som huvudsakliga uppgift att övervaka medlemsländernas ekonomiska politik samt ge råd och rekommendationer i syfte att förebygga finansiella kriser. När sådana kriser ändå uppstår övergår rollen till att ge råd för hur medlemsländerna kan komma ur den situationen, samt tillfälligt låna ut pengar för att underlätta för länder att stabilisera sin ekonomi. Organisationen bildades samtidigt som Världsbanken år 1944, har idag 188 medlemsländer och dess huvudkontor ligger i Washington D.C., USA.

Högsta beslutande organ inom IMF är Guvernörsstyrelsen. Den består av en representant från varje medlemsland, vanligtvis finansminister eller centralbankschef, och har formellt beslutsfattande för övergripande frågor rörande IMF:s verksamhet. I praktiken är dock det mesta arbetet delegerat till IMF:s Exekutivstyrelse, vilken består av 24 ledamöter (en från varje valkrets, där valkretsen representerar en geografisk grupp av länder med undantag för de största ekonomierna som utgör egna valkretsar, Sverige ingår till exempel i den nordisk-baltiska valkretsen tillsammans med sju andra länder). Det är exekutivstyrelsen som väljer IMF:s verkställande direktör, vilken har femårigt mandat.

En intressant aspekt av IMF är att alla medlemsländer inte har lika rösträtt. Istället används något kallat *dragningsrätter* där varje medlemsland får en viktad röst baserat på en fast kvot som räknas ut genom landets BNP, ekonomiska transparens samt storleken på dess utländska reserver. För att ett beslut i IMF skall röstas igenom måste det fattas med minst 85 % kvalificerad majoritet, vilket i praktiken ger USA vetorätt då deras dragningsrätter motsvarar 16.75 % av rösterna.

IMF och finanskrisen

IMF följer den ekonomiska utvecklingen i världen för att kunna hjälpa beslutsfattare med prognoser och analyser av världens finansmarknader. Förutom råd ger IMF även pengar för att hjälpa tillväxtmarknader och låginkomstekonomier som påverkats av krisen samt bistår industrialiserade tillväxtmarknader med rekommendationer för hur de kan klara sig ur krisen.

ICJ: Internationella domstolen

www.icj-cij.org

ICJ (International Court of Justice), ett av FN:s sex huvudorgan, har som uppgift att avgöra rättstvister som stater överlämnar samt ge juridiska råd till FN och internationella organ.

Den Internationella domstolen är FN:s främsta rättskipande organ och upprättades i juni 1945 i och med att FN-stadgan trädde i kraft. Domstolen utgör ett av FN:s sex huvudorgan, det enda som inte har sitt säte i New York, och håller till i Fredspalatset i Haag, Nederländerna. Den huvudsakliga uppgiften för ICJ är att hjälpa FN:s medlemsstater att avgöra rättstvister som de överlämnar till domstolen. Förutom detta agerar ICJ som juridisk rådgivare för olika FN-organ och internationella organisationer.

ICJ utgörs av 15 ledamöter vilka utses för en mandattid på nio år av FN:s Generalförsamling och FN:s Säkerhetsråd. Ledamöterna skall i sina hemland vara domare, alternativt "rättslärda med erkänd sakkunskap på den internationella rättens område", och fler än en ledamot får inte vara medborgare i samma stat. Domstolens ledamöter besitter diplomatiska privilegier och immunitet.

Endast stater kan prövas av ICJ då det inte är en brottsmålsdomstol. Den har ingen jurisdiktion att pröva individer som anklagats för till exempel krigsbrott eller brott mot mänskligheten, detta prövas istället av nationella domstolar, ad hoc brottsmålsdomstolar (exempelvis Internationella Krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien) eller Internationella brottsmålsdomstolen. Det har blivit allt vanligare framför allt bland utvecklingsländer att ta hjälp av domstolen. Ett exempel som ICJ behandlat rör USA:s dolda krig mot Nicaragua; 1986 fastslog ICJ i en tvingande jurisdiktion att detta krig stod i strid med folkrätten.

UNDP: FNs Utvecklingsprogram

www.undp.org | www.se.undp.org | www.milleniemalen.se

UNDP (United Nations Development Programme) är FNs nätverk för global utveckling och arbetar bland annat för stärkt jämställdhet, demokrati och fattigdomsbekämpning.

Organisationen grundades den 1 januari 1966 och finns idag på plats i 177 länder och regioner runt om i världen. Organisationen leder FNs arbete med att hjälpa länder hitta lokala lösningar på problem. Deras verksamhet har fyra fokusområden: demokratisk samhällsstyrning, fattigdomsbekämpning, krisförebyggande och återuppbyggnad samt energi och miljö. De fokuserar också mycket på jämställdhet och att främja kvinnors ställning samt att stärka respekten för mänskliga rättigheter. UNDPs arbete tar sin utgångspunkt i att det tar tid att skapa varaktig och hållbar utveckling, och har därför ett långsiktigt perspektiv i allt sitt arbete.

År 2000 tog FNs dåvarande generalsekreterare Kofi Annan initiativ till ett toppmöte med världens ledare. Resultatet blev de så kallade Milleniemålen; åtta mätbara mål vilka handlar om att förbättra livet för världens fattiga (till exempel att alla skall kunna äta sig mätta, få gå i skolan och ha tillgång till rent vatten). Målen som formulerades skall vara uppnådda år 2015 och UNDP har ett särskilt ansvar att koordinera och samla in kunskap om de insatser som görs. Varje år sammanställer FN en rapport om Milleniemålen där det arbete som hittills gjorts följs upp.

UNEP: FNs Miljöprogram

www.unep.org

UNEP (United Nations Environment Programme) samordnar FNs miljöarbete genom att främja samarbete kring miljöfrågor och att stärka den internationella miljöförvaltningen.

Organisationen grundades 1972 efter att FN hållit en miljökonferens i Stockholm. UNEPs uppdrag innebär att ge stöd och erbjuda partnerskap rörande miljöarbete genom att inspirera och möjliggöra för nationer och folk att förbättra sina levnadsförhållanden, på sätt som inte kompromissar med framtida generationers möjligheter till detsamma. UNEPs arbete innefattar att bedöma globala, regionala samt nationella miljöförhållanden och trender, att utveckla internationella och nationella verktyg för en bättre miljö samt att stärka de institutioner som krävs för att kunna arbeta hållbart.

Organisationen fokuserar sitt arbete till sex olika områden; klimatförändringar, katastrofer och konflikter, ekosystems-hantering, miljömässig styrning, skadliga substanser, samt resurseffektivitet. UNEP publicerar även många rapporter, skrifter och nyhetsbrev. Ett exempel är rapporten GEO-5 (Global Environment Outlook) i vilken de fastslår att jordens befolkning lever långt över de befintliga tillgångarna. 2010 kom en annan rapport som konstaterade att en global omställning mot att äta mer veganmat är nödvändig för att rädda världen från svält, brist på bränsle och klimatförändringar.

UN-HABITAT: FNs program för boende- och bebyggelsefrågor

www.unhabitat.org

UN-HABITAT (United Nations Human Settlements Programme) arbetar för bra boendeförhållanden samt socialt och miljömässigt hållbar utveckling runt om i världen.

Organisationen arbetar på uppdrag av FNs Generalförsamling för en hållbar utveckling och bra boendeförhållanden för världens befolkning. Organet grundades 1978 efter ett möte i Vancouver. Idag är UN-HABITATs program utformade för att hjälpa beslutsfattare och lokala samhällen att hantera urbana problem och hitta fungerande, långsiktiga lösningar. Organets arbete är också direkt kopplat till FNs Milleniemål, och speciellt med målen att fram till 2020 förbättra livet för minst 100 miljoner människor som idag bor i slumområden samt målet att halvera antalet människor som saknar tillförlitligt tillgång till rent dricksvatten.

UN-HABITATs budget kan spåras till fyra huvudsakliga inkomstkällor; en övervägande majoritet av medlen kommer från olika partners för tekniskt samarbete, en annan källa är öronmärkta bidrag från till exempel regeringar, en tredje inkluderar bidrag från myndigheter och fonder och stiftelser, cirka fem procent kommer direkt från FNs budget.

UNAIDS: FNs samlade program mot hiv/aids

www.unaids.org

UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS) är FNs organisation för internationellt utvecklingssamarbete mot hiv och aids.

Organisationen grundades 1994 av Ekonomiska och sociala rådet. Organisationens uppgift är att leda och stödja FNs hjälparbete med aidssjuka samt förebyggande åtgärder mot

spridningen av hiv. UNAIDS huvudkontor ligger i Geneve, Schweiz, där organisationen delvis delar lokaler med WHO. Den leds av en styrelse vilken består av 22 regeringsrepresentanter från olika geografiska regioner. Sverige är den tredje största givaren till UNAIDS och påverkar riktningen av dess arbete genom aktivt styrelsearbete.

UNAIDS har satt upp ett antal strategiska mål fram till 2015 som en del av visionen "Getting to Zero" (Noll nya hivinfektioner, noll diskriminering och noll aidsrelaterade dödsfall). Dessa mål inkluderar bland annat att; halvera spridningen av hiv, förebygga alla nya hivinfektioner bland drogmissbrukare, halvera antalet hivsmittade människor som dör av tuberkulos samt arbeta för en nolltolerans mot könsbaserat våld.

UNESCO: FNs organisation för utbildning, vetenskap och kultur

www.unesco.org | www.unesco.se

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) arbetar för utbildning, kultur och kommunikation i syfte att skapa fred och säkerhet.

Organisationen är ett av FNs fackorgan och grundades samtidigt som FN 1945. Dess syfte är att genom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation bygga fred. Mer specifikt arbetar organet med att: sprida goda exempel och att bygga nätverk mellan experter genom studier och utredningar; att samla in, analysera och publicera statistik; samt att fungera som informations- och dokumentationscentrum.

Mellanstatliga organisationer, som UNESCO, arbetar med så kallade normativa instrument (deklarationer, rekommendationer och konventioner). De är överenskommelser som är bindande, i olika hög grad, för organisationens medlemmar. Överenskommelserna kan vara till exempel en uppmaning till medlemsländerna eller till organisationen själv att arbeta för vissa mål, och alltså inte vara specifika. Men de kan också vara bindande för alla medlemsstater som skriver under.

Varje land som är medlem i UNESCO ska enligt dess stadgar ha en egen nationalkommission. Det är en organisation vilken inte är en del av UNESCO, men som arbetar för UNESCOs frågor i det egna landet. Svenska Unescorådet följer Unescos arbete och utarbetar underlag för svenska synpunkter på t.ex. program- och budgetförslag.

WBG: Världsbanken

www.worldbank.org

WBG (World Bank Group) arbetar för att ge råd och finansiell hjälp till behövande länder i syfte att främja ekonomisk utveckling och utrota fattigdom.

Organisationen bildades 1944 och har sitt säte i Washington, D.C. Med hjälp av sina fem underorgan syftar organisationen till att hjälpa utvecklingsländer världen över genom finansiellt stöd och rådgivning. Namnet "bank" är egentligen lite missvisande eftersom Världsbanken inte är en bank i typisk bemärkelse, utan istället erbjuder en form av

partnerskap där nationer samarbetar med banken för att minska fattigdom och främja ekonomisk utveckling.

Världsbanken har två tydliga mål som den vill uppnå till 2030: få slut på fattigdom genom att minska andelen människor som lever på under 1.25 dollar om dagen till 3 % av världens befolkning, samt att arbeta för allmänt välstånd genom att främja inkomstillväxt för de fattigaste i alla länder.

WTO: Världshandelsorganisationen

www.wto.org

WTO (World Trade Organization) arbetar för att underlätta internationell handel genom att verka för ett transparent och fritt flöde av varor mellan nationer.

WTOs arbete syftar till att reglera och liberalisera handel mellan de 159 medlemsländerna. Detta sker till exempel genom att administrera handelsavtal, fungera som forum för förhandlingar, hantera tvister som uppstått mellan olika parter, övervaka utvecklingen av nationell handelspolitik, bistå med teknisk assistans och utbildning för utvecklingsländer, samt omfattande samarbete och informationsutbyte med andra internationella organisationer, icke-statliga organisationer, media och allmänheten.

Formellt grundades WTO 1995, och är därmed en av de yngsta organisationerna inom FN-sfären, men den är efterträdare till det så kallade GATT-avtalet (General Agreement on Tariffs and Trade) vilken skapades efter andra världskriget. Så även om WTO på pappret är en ung organisation, har de lång erfarenhet och deras system för internationell handel har över 50 år på nacken.

Många av de frågor som WTO arbetar med är sådant som påbörjades under GATTs tid, men mycket fokus läggs också på de förhandlingar som går under namnet Doharundan (officiellt DDA, Doha Development Agenda). 2001 vid WTOs fjärde ministerkonferens, som hölls i Qatars huvudstad Doha, beslutade medlemsländerna att inleda nya handelsförhandlingar på ett 20-tal områden. Detta var den första förhandlingsrundan i WTO som inte härrörde från GATT-avtalet och målet var ursprungligen att kunna komma överens om ett slutligt avtal före början av 2005. Hittills har man inte kunnat lösa alla punkter i förhandlingen men cirka 80 procent uppskattas idag vara beslutat.

WHO: Världshälsorganisationen

www.who.int

WHO (World Health Organization) är den myndighet som koordinerar och leder FN:s arbete med global hälsa.

Organisationen grundades 1948 som ett av FN:s fackorgan. WHO:s uppgifter inkluderar att bistå med ledarskap inom området global hälsa, vara med och styra riktningen för hälsoforskning, påverka normer och regler, komma med lagförslag och råd till beslutsfattare, koordinera

internationella medicinska insatser, distribuera vaccin, samt övervaka och utvärdera globala hälsotrender.

Bland de sjukdomar som WHO försöker bekämpa världen över återfinns bland annat sars, malaria, aids och masksjukdomen schistosomiasis, men organisationen arbetar förutom med direkt sjukdomsbekämpning även för att alla människor skall uppnå en bättre hälsa överlag. Varje år publicerar WHO sin "World health report" (Världshälsorapporten) som fokuserar på olika teman. 2013 låg fokus på att alla människor världen över skall få tillgång till nödvändig hälsovård. Rapporten argumenterar att för att detta skall kunna uppnås måste man globalt sett satsa mer på forskning som handlar om hur detta kan uppnås.